

kaki 2 marki in strpi 2, 3 do 4 druge podkve. — Naša živinozdravniška šola si bode iz Hanovra naročila Hartman-ove „Gummipuffer“ in bode potem poročala, ali je res kaj na tej znajdbi, ali pa samo „nemški Schwindel“.

* *Gospodu Bell-u, ranjkemu fajmoštru v Karmylli na Škotskem*, ki je iznašel kosilnice (mašine, ki žito in travo kosijo), napravljajo sedaj spominek. Dokazano je, da ona grofija, kjer je fajmošter Bell vpeljal kosilnice, zdaj vsako leto najmanj 25.000 gld. prihrani. — No, pa le zopet po „Tagblattu“ en „far“, kateremu je kmetijstvo toliko hvale dolžno!

* *14 vozov pomladanskih kebrov (hrošcev)*. V vasi Kotovin pri Taboru na Českem so letos 96 hektolitrov hrošcev nabrali (1 hektoliter je eno vedro, 30 bokalov in $2\frac{3}{4}$ maselcev). Na 14 vozovih so jih županstvu pripeljali, ki je nabiralcem odločeno premijo izplačalo.

Narodno-gospodarske stvari.

Občni zbor banke „Slovenije“.

Banka „Slovenija“ je imela, kakor je našim bralcem znano, 6. dan t. m. svoj občni zbor, ki je, kakor so „Novice“ v zadnjem listu poročale, sklenil, naj se gledé na neugodne razmere tega domačega zavoda skliče že v prihodnjem mesecu izvanredni občni zbor, da sklene, kaj in kako zdaj, ko gré za to, da delničarji vdrugič doplačajo na akcije svoje in sicer po 90 gold. na vsako. Doplačevanje na akcije ni nič nenavadnega, ako se je za izdane akcije izprva premalo vplačila zahtevalo, in v to doplačevanje se je tudi vsak delničar vedé ali nevedé zavezal, ko je akcijo (delnico) vzela. Mnogi sicer, ki z delnicami nikoli niso nič opraviti imeli, so mislili, da akcija je to, kar obligacija, ki jo kupi, da potem vsako leto kupon od nje odstriže, pa gré po denar; al to je zmota; delniške naprave so vse drugačne.

Naš namen ne more biti danes preiskavati, kaj je zakrivila banka ob ustanovi svoji in kaj pozneje; vsaj bi vse te preiskave bile sedaj prekasne. Največa nesreča banki „Sloveniji“ je ime „Treuenstein“, ki se je šopiril za strokovnjaka o bankinih zadevah in kateremu so zaupali vsi drugi neizvedeni voditelji njeni. Glavni pregrešek gotovo bil je ta, da banka svojega delovanja ni omejila samo na domače (slovenske) dežele, ampak da je segla po širocem svetu — še čuda, da na Turško ne — kjer imajo tacih zavodov že na kupe pa tudi goljufnih agentov. In poleg tega je pa delovanje še pričela tudi s takošno potrato, kakor da bi tičala banka do nosa v denarjih. Al, kakor gori rečeno, so vse take in enake pritožbe brez koristi sedaj, ko je treba misliti na to, kako banko, ki bi imela še precej premoženja, če bi mōgla od vnanjih agentov iztirjati, kar so jej dolžni, prestrojiti drugače in delničarje obvarovati še večje zgube.

Iz poročila tajnikovega o delovanju lanskega leta je razvidno, da je banko zadelo nenavadno veliko škode po požarih. Neposredno (naravnost pri banki) je bilo zavarovanega blaga za $6\frac{1}{2}$ milijona gold.; škod pa je bilo za 64.000 gold., vplačane zavarovalnine (premije) pa le 31.000 gold. Stroški gospodarstva so znašali lansko leto 15.000 gold., plače uradnikov 21.000 gold., tedaj vsega skup 36.000 gold. Po vsem tem je bilo izgube v ognjenem oddelku 39.736 gold., v oddelku za zavarovanje življenja pa 1571 gld., kar je razvidno iz sledeče sestave bilance:

Oddelek ogenj ima aktiva: Doplačilo za 2337 delnic po $45\frac{0}{10}$ ali 90 gold. na vsako delnico, ker je dozdej še le $55\frac{0}{10}$ vplačanih, 210.330 gold., gotovina v

blagajnici 1759 gold. 37 kr., ustanovni stroški 45.903 gold. 47 kr. (!), kurzni razloček 30.418 gold. 92 kr., organizacijski stroški 35.841 gold. 6 kr., vrednost dveh hiš 57.000 gld., vrednost pisarniške priprave 9616 gld. 99 kr., vrednost tablic 6020 gold. 30 kr., zavarovalne menjice 284.852 gold. 75 kr., račun menjic 7662 gold. 38 kr., tirjatev pri zastopnikih 70.746 gold. 21 kr. tirjatve pri zavarovalnicah 7642 gold. 30 kr., terjatve pri delničarjih 1211 gold., razni upniki 18.345 gold, 14 kr., izguba 39.736 gold. 27 kr.

Pasiva znašajo: delnična glavica 2337 delnic po 200 gold. je 467.400 gold., zemljiščino vknjiženi dolg 10.300 gold., neizplačani kuponi 654 gold. 22 kr., premijna reserva v gotovini 36.504 gold. 51 kr., v menjicah 284.852 gold. 75 kr., reserva v škodah 24.000 gold., prenesek iz računa oddelka življenja 379 gold. 76 kr., račun dvomljivih dohodkov 3000 gold., skupaj 827.091 gold. 20 kr.

Oddelek življenje kaže kot aktiva: ustanovni stroški 9910 gold. 6 kr., organizacijski stroški 883 gold. 49 kr., imetje pri zastopnikih 16.742 gold., prinesek iz računa ognja na račun življenja, izguba 1571 gold. 71 kr. Pasiva: imetje podedovanskih družabnikov z obresti 9823 gold. 22 kr., premijna reserva 2497 gld. 17 kr., razni upniki 17.166 gld. 95 kr., skupaj 29.487 gold. 34 kr.

Iz vsega tega je očitno, da še danes stala bi banka na precej trdnih nogah, ako bi dobila vse, kar ima iztirjati od dolžnikov, — ako ne bi bilo toliko delničarjev odreklo lanskega vplačila, — ako bi se gospodarski stroški znižali na tretjino sedanjih, — ako bi od konca do kraja prestrojila svoj statut itd.

V poslednjem občnem zboru izvoljeni pregledovalni odbor, ki je svoje delo že začel, nam bo jasno pokazal stan bankini, tako da ga lahko razvidi vsak prost človek, ki sedaj iz celega kupa čeravno resničnih številk vendar pravega stanja bankinega ne razvidi. Gospodje Vilhar, Žagar, Jerič in Robič si bodo zaslužili veliko zahvalo, če brez optimizma in brez pesimizma po zaslišanju veščakov o bankinem poslu delničarjem povedó: kako stoji banka, in kaj početi, da se delničarjem prava pot za njihovo daljno vedenje pokaže. Stvar je važna in nujna, ker c. kr. ministerstvo zahteva doplačila po bankinih pravilih, delničarji pa sami hočejo vedeti, pri čem da so.

Podučne stvari.

Slovinci, posebno kmetje, bodite bolj pazljivi pri volitvah!

Dokler je v naši ljubi Avstriji vladal absolutizem, to je, presvitli cesar sam s svojimi ministri, ni nam bilo treba nobenih volitev poslancev v deželni ali državni zbor, al vse drugače je pa zdaj, odkar se je presvitli cesar Ferdinand I. samovladarstvu odpovedal in nam ustavo ali konstitucijo podelil, rekši, naj se ljudstvo vlada samo po svojih zastopnikih.

Da se pa ta cesarjev blagodušni sklep spolnuje, treba, da so volitve. One so ustavnemu življenju glavna podlaga.

Pa mi morebiti kdo poreče: kaj bomo zmirom volili, vsaj bilo je poprej boljše ko zdaj, dokler nismo imeli nobenih volitev.

Predragi mi rojaki! tudi jaz bi to kmalu pritrdil; a vendar le počasi, da se v govorjenji ne prenačimo. Kdo je pa tega kriv, da se nam čedalje slabeje godí? Jaz bi rekel, da večidel mi sami, ker premalo cenimo

važnost na volitev, — ker je nam vse eno, ali je tujec ali potujčenec, to je, nemškutar naš odbornik ali poslanec. Vsaj menda veste po skušnjah, koliko zlega so nam taki zastopniki že na glavo nakopali. Tu pa ne govorim samo o poslancih državnega zbora, kjer smo zadnja leta včasih brali take govore, da so nam lasje po konci stali, ne rečem to ravno od vseh naših poslancev, ampak družih o velikonemškutarjev, našim malonemškutarjem po vse v tem podobnih, da gorijo le za Nemčijo, brezverstvo na svoji zastavi nosijo itd. Saj imamo na izbiro domačih domoljubnih mož zadosti, ki bolj poznajo potrebe naše. Pa je tudi za slovensko deželo sramotno, da nas taki ljudje komandirajo. Resnica je, kar je nek pameten mož rekel: „kakoršni poslanci, takošne postave, — kakoršne postave, taki davki.“

Toraj če še srečno v prihodnje kakoršne koli volitve doživimo, nikar teh mojih besedi ne prezirajte, dragi rojaki! Kedar pride čas volitve, stopimo vsi ponosno kot hrabri vojaki na volišče, in pokažimo, da smo vredni sinovi naše matere Slave. Ne dajmo se premotiti od nikogar. „Zmaga mora biti naša“ — naj je vaša beseda.

„Po njihovih delih jih boste spoznali“, je rekel naš Izveličar, toraj denite vsacega na drobno rešeto, predno mislite voliti. Če se vam kak nemškutar vsiluje, vedite, da ne bo za nas delal, sicer ne bi na slovenski zemlji nemčurske krame prodajal; le hitro odpravite od sebe vsacega, od katerega veste, da pri vsaki priložnosti duhovne zaničuje in malo ali nič ne drži cerkvenih obredov; ne dajte mu glasú, od njega imate malo dobrega sadú pričakovati. Kdaj ste li slišali, da pomaranče rastejo iz osata, ali grozdje iz trnja? — na kratko rečeno: volite tako, da ostanete vi gospodarji na domačih tleh. Poglejte le Magjare — vsaj tega naroda je malo, če se ne motim, le kake 4 milijone, — pa vendar zdaj Avstrijo tako komandirajo, da še Nemci morajo po njihovi piščali plesati. Ali so pa Magjari tako izobraženi in učeni, da Avstrijo komandirajo? — ne! svet od tega nič ne vé; — ali so tako bogati, da so Avstrijanci reve proti njim? — tudi ne; vsaj vemo, če je le eno leto letina doli prav slaba, da jih tarejo nadloge. Al ponosni so na svojo narodnost, ki je ne prodadó za noben denar; gorjé Magjaru, ki bi magjarstvo zatajil! To, edino to dela jih močne, vsaj močne na videz, dokler jih Avstrijski nemčurji podpirajo.

Kaj nam pomaga, če samo tožimo čez slabe čase vzrokov pa ne odstranimo, ki nam delajo slabe čase? — podobni smo tistemu evangeljskemu hlapcu, kateremu je Bog talent dal, pa on ga v zemljo zakopal. Delajmo pridno in trdimo se vsak po svojem stanu, gospod s peresom, kmet pa z drevesom, zraven tega pa svoje dolžnosti do Boga in bližnjega natanko spolnujmo. Ako se ravnamo po tem, pričakovati smemo boljših časov, in zasijalo nam bode milejše solnce ravnopravnosti.

To vam kmetom pové kmet, ki, ko je drevó z rok djal, prime za „Novice“, da se podučí, kaj se po svetu godí o kmetijskih pa tudi o družih rečéh, ki nazadnje ravno tako kožo kmetovo zadevajo kakor kožo gospoda.

M. Ilvar.

Politične stvari.

Anglija in jugovzhod.

Katoliški „Tiroler Volksblatt“ piše, da je sedanji položaj podoben onemu pred Krimsko vojsko l. 1854.

Tačas, kakor sedaj, se skuša narediti zveza vseh Evropskih sil zoper Rusijo. Pa „Volksblatt“ misli, da sedaj ne bo šlo: Anglija nima več tiste sile, kakor ta-

čas; Francija ne drži veliko več na Anglijo, ki jo je v oni vojski za svoje namene zlorabila, in leta 1870. v Nemško-francoski vojski čisto na cedilu pustila; Italija pa ne šteje nič, čeravno bi rada kaj vmes govorila. „Volksblatt“ se izreka odločno za zvezo Avstrije z Rusijo, ter zabavlja „Magjaru“ Andrassy u, ki se hoče postaviti na stran Turka. S tem ta katoliški list kaže, da ima konservativna nemška stranka v Avstriji pošteno politiko, in tega jej mi Slovani ne smemo pozabiti, kajti nehvaležnost je najgrja vseh grdob. Sploh „Volksblatt“ tako iskreno piše za ustaše, kakor da bi se v Ljubljani ali Belemgradu tiskal.

Tudi jaz sem tega mnenja, da obče Evropska zveza zoper Rusijo ni več mogoča, kakor leta 1854. Razmere za premago Slovanov so se zmanjšale: Turčija je bila tačas še močna; sedaj še Bosnjakov in Hercegovincev ne more zatreti; kaj še le, če primejo Črnagora, Srbija in Rumunija za meč? Nemčija je bila tačas neutralna, sedaj bo gotovo aktivno stopila na stran Rusko, ako se Francija gane, pomagati Angležem, kar pa ni verjetno; Avstrija tačas sicer ni bila aktivna zoper Rusijo, pa jej je vendar dosti škodovala. Zato so sedaj Turčiji roke zvezane, in združeni ustaši, Srbija, Črnagora, Rumunija in Grška so močni dovelj, ne le premagati Turke, ampak tudi Angleško armado; vsaj Anglija je na suhem ničla, in ne zmore mnogo čez 200.000 mož; ti bodo pa na Balkanu in v Črnogorskem in Hercegovinskem skalovji malo opravili. Sploh se sme misliti, da je pri Angliji več kokodaskanja nego jaje, in da si bo Angleška dvakrat premislila, predno začne vojsko zoper Rusijo.

Rusija in Nemčija reprezentirate tako silo, da se morete meriti z vso Evropo, in mala Srbija sama, rekel bi, zaleže toliko, kakor vsa Italija, kajti en Srb šteje za pet Lahov, toraj bo 150.000 Srbov čez in čez dovelj proti 400.000 Lahov.

Poleg vsega tega je na slovanski strani moralna moč: Slovani se bijejo za svobodo, za vero, za svoj obstanek; Angleži in njih družniki pa za zgolj sebične namene; po takem ne more biti, da bi slovanska stvar propala.

Kolo časa, zgodovina človeška se ne dá ustaviti, in tudi Angleži ne bodo ga ustavili. Oni naj bi rajši gledali, da bodo v Indiji bolj lepo in pravično vladali, če ne, se jim utegne kedaj goditi, kakor sedaj Turkom, in tačas bodo za Anglijo mrtvaški zvonovi peli!

Vse se povračuje na svetu, dobro z dobrim, hudo s hudim; in še nekaj, „similis simili gaudet“, tiranstvo Turško in tiranstvo Angleško v Indiji se hočeta pobratiti; drug se drži družega, toraj bosta oba padla — v jamo.

Slovstvene stvari.

O zadevah Wolfovega slovarja.

Odrpto pismo gospodu K. Dežmanu II.

Infandum jubes renovare totorem. facti

3.

Da častiti naši bralci morejo sami soditi, ali je bilo pravo postopanje to, kakor se je postopalo po smrti knezoškofa Wolfa o zadevah slovensko-nemškega slovarja, zato je pred vsem treba, da poznajo 26. člen oporoke Wolfove, ki govori o izdanji slovarja. Dam jim ga tedaj celega v zvestem prevodu, izpustivši iz §. 26. le to, kar se tiče izdanja sv. pisma. Oporoka ranjkega knezoškofa Wolfa je datirana od 17. avgusta 1858. leta, in po smrti njegovi razglašena 7. svečana 1859. leta.